

net.ua/content/view/8783/97/

3. Тихий В. П. Безпека людини: поняття, правове забезпечення, значення, види. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 2 (85). С. 31-46.

4. Longman Dictionary of Contemporary English (LonC). URL: <http://www.ldoceonline.com>.

5. Tsareva I. Russian-Ukrainian War (2014-2022): words that have acquired new meanings. The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. Pp. 804-812.

УДК 371

DOI: 10.31733/17-03-2023-753-754

Михайло АЛЕКСАНДРОВ

провідний науковий співробітник

Державного науково-дослідного

інституту МВС України,

кандидат юридичних наук,

старший дослідник

ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ЗАХОДАХ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В умовах збройної агресії Росії проти України особливого значення набуває військово-патріотичне виховання молоді. Відповідно до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», військово-патріотичне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований

на формування у громадян України оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, підвищення суспільної значущості та поваги до військової служби, мотивації громадян до набуття ними необхідних компетентностей у сфері безпеки і оборони [1]. Як зазначає у своїй статті Т. Ціпан, належна організація військово-патріотичного виховання в закладах освіти – важлива умова формування в старшокласників готовності до захисту України, підготовки їх до військової служби в Збройних Силах України (ЗСУ) та інших військових формуваннях [2, с. 230]. Однак варто зазначити, що, по-перше, заходами військово-патріотичного виховання має бути охоплена не лише учнівська молодь, алей інші верстви населення, які придатні до військової служби. По-друге, у сфері безпеки і оборони діють не тільки ЗСУ й військові формування, алей й органи безпеки та розвідки, правоохоронні органи. Відповідно до Закону України «Про національну безпеку», сектор безпеки і оборони – система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України [3]. Відповідно, необхідно сформувати правову основу для участі складових сил сектору безпеки і оборони України в процесах військово-патріотичного виховання.

Відповідно до Плану дій реалізації стратегії національно-патріотичного виховання, до заходів військово-патріотичного виховання можуть бути залучені, окрім МОУ, можуть бути залучені Міністерство внутрішніх справ України (МВС), Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Адміністрація Державної прикордонної служби (ДПСУ), Національна поліція України (НПУ) [3]. Одночасно зазначені органи можуть залучатися до таких заходів:

– налагодження військово-шефської співпраці із закладами освіти, військовими частинами, вищими військовими закладами освіти щодо надання допомоги в організації проведення заходів національно-патріотичного спрямування на базі військових музеїв, територій військових містечок, кімнат бойових традицій;

– надання організаційно-методичної допомоги інститутам громадянського суспільства військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-історичних фестивалів, військово-патріотичних зборів, реконструкцій воєнно-історичних подій, військово-патріотичних ігор;

– надання допомоги закладам освіти в організації та проведенні навчально-польових зборів та інших організаційно-масових заходів військово-патріотичного спрямування;

– проведення третього етапу підсумкових наметових таборувань Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»);

– організація проектів і заходів з набуття компетентностей для осіб, які працюють у сфері національно-патріотичного виховання або долучаються до впровадження державної політики у цій сфері [3].

Втім, необхідно зазначити, що відповідно до законів та положень про відповідні органи виконавчої влади участь у військово-патріотичному вихованні населення віднесена лише до завдань МОУ. У положеннях про МВС та ДСНС, а також у законах «Про Державну прикордонну службу України» та «Про національну поліцію» функції участі у заходах військово-патріотичного виховання відсутні. Таким чином, для вдосконалення правового забезпечення залучення сил безпеки та оборони України необхідно у відповідних нормативно-правових актах передбачити для них функцію участі у військово-патріотичному вихованні населення України.

Другим проблемним питанням є те, що не всі органи, які складають сектор безпеки і оборони України, залучені до заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання. На нашу думку, до заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання необхідно залучити такі державні органи та військові формування, як Служба безпеки України (СБУ) та Національна гвардія України (НГУ). Такі заходи необхідні тому, що гібридний характер війни вимагає готовності населення не тільки до служби у лавах Збройних Сил, а й до протидії загрозам в інформаційному та політичному полі, а також до охорони об'єктів критичної інфраструктури.

Наприклад, СБУ, як державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України [4], можна залучити до формування в населення первинних навичок щодо протидії загрозам в інформаційному просторі, а також елементарним заходам щодо збереження державної таємниці, особливо на підприємствах та у державних установах, які працюють з метою забезпечення обороноздатності країни.

НГУ, як військове формування з правоохоронними функціями, на яке покладене завдання з охорони об'єктів критичної інфраструктури [5], може проводити заходи військово-патріотичного виховання з працівниками об'єктів критичної інфраструктури для набуття останніми навичок караульної служби та протидії диверсіям на об'єктах.

Отже, на сьогодні відкритим залишається питання залучення усіх сил сектору безпеки та оборони України до заходів військово-патріотичного виховання. У контексті правового забезпечення це питання можна вирішити наступними шляхами:

– внесенням змін у положення та Закони, якими регулюється діяльність тих чи інших сил сектору безпеки та оборони України, відповідно до яких ці органи або військові формування можуть приймати участь у заходах національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання;

– внесення змін до Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання, відповідно до яких необхідно залучити до заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання ті сили сектору безпеки та оборони України, які на сьогодні ще не задіяні у заходах з реалізації плану.

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13.12.2022 р. № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>.

2. Ціпан Т. Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в умовах воєнного стану. Інноватика у вихованні. 2022. № 16. С. 223-232.

3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

4. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-%D0%BF#Text>.

5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.

6. Про Національну гвардію: закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.